

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากหนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่าสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทยยังคงเป็นประเด็นที่เป็นข้อโต้แย้งในสังคม เพราะการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นประเด็นเรื่องเสรีภาพทางวิชาการจึงเป็นประเด็นที่ทำให้ให้นักการศึกษา นักวิชาการ ต้องพิจารณาต่อไปว่าเสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทยควรจะเป็นไปในทิศทางใด อีกทั้งยังไม่เคยมีการกำหนดขอบเขตและคำจำกัดความที่ชัดเจนของคำว่าเสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทย แม้ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพทางวิชาการใน มาตรา 42 เอาไว้อย่างชัดเจนแล้วก็ตาม แต่ในส่วนกฎหมายแห่งกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มีการบัญญัติรับรองเสรีภาพทางวิชาการเอาไว้ รวมทั้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางวิชาการก็ไม่ได้มีการกำหนดเอาไว้ ชัดเจนมาก่อน จึงสมควรที่จะได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย ขอบเขต และข้อจำกัดของเสรีภาพทางวิชาการตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางวิชาการ ในแง่ของการรับรองคุ้มครองสิทธิ และการจำกัดสิทธิ การดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากการละเมิดเสรีภาพทางวิชาการ และศึกษาสภาพปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางวิชาการตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดลักษณะของการใช้เสรีภาพทางวิชาการของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ผู้สอน ผู้วิจัย สถานศึกษา และสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

เสรีภาพทางวิชาการเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งได้บัญญัติรับรองเสรีภาพทางวิชาการไว้ในมาตรา 42 จึงสมควรศึกษาค้นคว้าถึงขอบเขตการคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการให้ความรับรองและคุ้มครองเสรีภาพดังกล่าว

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ มุ่งศึกษาเฉพาะบทบาท สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพทางวิชาการของผู้ทรงสิทธิในเสรีภาพทางวิชาการ โดยศึกษาถึงแนวความคิด และขอบเขตเสรีภาพทางวิชาการภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย โดยเน้นที่เสรีภาพทางวิชาการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกล่าวถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัเสรีภาพทางวิชาการ ประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนของความผิดฐานหมิ่นประมาท ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดเป็นส่วนประกอบ โดยจะเน้นหนักที่บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 โดยพิจารณาเปรียบเทียบต่างประเทศโดยเน้นหนักประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมัน นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงหลักกฎหมายปกครองที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. กฎหมายปกครองเป็นกฎหมายมหาชนที่กำหนดกฎเกณฑ์ และวางระเบียบบังคับเกี่ยวกับการปกครองอันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับประชาชน หรือหน่วยงานของรัฐด้วยกัน เพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งย่อมต้องมีผลกระทบต่อประชาชน จึงทำให้ฝ่ายปกครองต้องมีความเกี่ยวข้องกับเอกชนภายในรัฐ ดังนั้นกฎหมายปกครอง จึงเป็นเครื่องมือในการใช้อำนาจปกครองและเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไปพร้อมกัน

2. กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นรัฐธรรมนูญสูงสุดภายในรัฐ และเป็นกฎหมายสูงสุดในการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังเป็นกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ของรัฐภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กำหนดอำนาจหน้าที่รัฐสภา และจัดตั้งฝ่ายตุลาการในการพิจารณาคดีคดี ซึ่งได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และกำหนดรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ดังนั้นองค์กรของรัฐทั้งหมดต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

1.5 วิธีการวิจัย

ที่ทำการศึกษาวิจัยโดยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และคำพิพากษาศาลฎีกา โดยนำเอากฎหมายต่างประเทศมาศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สรุปและเสนอแนะหลักกฎหมาย แนวความคิด และค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการให้การคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมโดยสุจริต ซึ่งสามารถชี้ชัดเป็นข้อต่อสู้กับบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นความผิดทั้งทางคดีปกครอง คดีแพ่ง และคดีอาญาได้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบทฤษฎีและแนวความคิดทางกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพทางวิชาการตามกฎหมายต่างประเทศ
2. ทำให้ทราบถึงแนวความคิด รูปแบบ และวิธีการในการคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการและการจำกัดเสรีภาพทางวิชาการในประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงกฎหมายในปัจจุบัน ซึ่งยังคงใช้อยู่ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจำกัดเสรีภาพทางวิชาการเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และเป็นประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประชาชนสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติต่อไปได้